

UTÁSZ TÖR

Kenyeres Dénes alezredes

MH Szentgyörgyi Dezső Repülőezred, Kecskemét

A fegyverekről írt sorozatom harmadik részeként a jelenleg is rendszeresített, műszaki katonák által is használt törről szeretnék cikket közzé tenni. A gyűjteményemben jelenleg kettő darab - ma is rendszeresített - utász tör található. Az első darab a 80-as évek elején került - adakozás útján - a magángyűjteményembe. Érdekes, hogy a török teljesen eltérnek egymástól, színben, súlyban, nagyságban.

Alakulatunknál a műszaki főnök alárendeltségében tevékenykedik a repülőter hálózati szolgálat /RHSZ/. Az RHSZ készletében is található az úgynevezett műszaki /utász/ tör. Érdekességként megemlítem, hogy többféle megnevezést, s készlet besorolást találtam a kutatásaim során. A nyilvántartásban az Aknamező felderítő és átjárónyitó felszerelés II. cím alatti Teljességi jegyzéken kilenc tétel szerepel. Többek között:

- Hosszúnyelű drótvágó olló,

és másodikként a felsorolásban:

- Tör tokkal,

A tétel felsorolás tartalmazza többek között, még:

- 50 m-es, beosztásos köpperszalag,

- színváltós zseblámpa,

- dobótkörte aknahoroggal,

- szűrőbot,

- csomagoló láda /ebben van elhelyezve az egész felszerelés/.

A meglévő szabályzatokból próbáltam kideríteni, hogy mikor rendszeresítették az utász tört. Az 1973-as kiadású kódjegyzékben még nem szerepel. Viszont a következőkben felsorolt, általam átnézett szabályzatok sem egységesek. A Mű./242.

jelű, nyílt, Műszaki felszerelések teljességi jegyzéke II. - Rendszeresített normás felszerelések (Bp. 1978.) című kiadvány 184. oldalán rögzített speciális tartozékok címszó alatt a 2. tételnél, valamint a 158. oldalon a Műszaki felderítő felszerelés speciális tartozékok címszó alatt a 3. tételnél 7 darab szerepel a felsorolásban.

A Mű./114. titkos minősítésű, Műszaki felszerelések fényképes kódjegyzéke (Bp.1979-es kiadásban) a 180. oldalon, a 149. ábrán kiterített Aknamező felderítő és átjárónyitó felszerelés II. tartozékai közt nem látható, illetve nem is szerepel sem az ábrán, sem az alatta lévő szövegben. Viszont a 172. oldalon, a 141. ábrán lévő: Műszaki felderítő felszerelést bemutató címszónál már szerepel, középen. Ebben a készletben 4 darab van az ábra szerint. Az utász tört valószínű, hogy 1975-ben rendszeresítették /1/. A fentiekből jól látható, hogy többféle megnevezésű készletben is szerepel. A megnevezése egységesen: tör tokkal.Én neveztem el a jobb megértés érdekében utász törnek. Hiszen a leírásokban csak készletben szerepel.

Az utász tör részletes leírása:

A tör rendkívül egyszerű anyagból, olcsó eljárással készült. Előállításánál egyik fő szempont lehetett a takarékoság. A pengéje krómozott acélból készült. A penge lapos, kétélű, hegyes, de tompa hegyű. A pengét fröccsöntéssel illesztették a zöld műanyag markolatba. A markolat viszonylag puha műanyag, (bakelitből) készült. A markolat recés, mely a csúszást akadályozza, illetve a stabil fogást segíti elő.

A tör bőrből készült tokba illeszkedik. A tok két felét a szélén körben cérvarrás rögzíti, s ezt még hét sárgaréz fejű szegecs is megerősíti. A tok felső felén két nyílás látható a derékszíjra való felillesztés céljából. Alatta egy szegeccsel felerősített vékony szíj látható, melynek becsatolása után rögzítődik a markolatnál, hogy ne csússzon ki a kés a hüvelyből.

A tőr adatai:

A teljes hossza tokkal együtt: 300 mm

A penge hossza a markolattal: 267 mm

A penge hossza: 155 mm

A penge szélessége: 33 mm

A penge vastagsága: 2,5 mm

A markolat hossza: 112 mm

A markolat szélessége 28 mm

A markolat vastagsága: 18 mm

A markolat keresztvas szélessége: 60 mm

A tőr teljes tömege: 20 gramm

A markolat s a penge tömege: 15 gramm

A tok tömege: 5 gramm.

Érdekes, hogy a másik példányom nehezebb, fekete markolattal készült. A tokja kilenc szegeccsel van rögzítve, s puhább bőrből készült. A felső szíj két szegeccsel van felerősítve.

Ennek a teljes hossza csak 288 mm.

A penge hossza: 160 mm

A penge vastagsága: 3,5 mm

A markolat hossza: 118 mm

Míg a markolat a zöldnél domború, addig ennél a mintázatnál inkább homorú. Itt a penge élezése sokkal tompább. A fekete markolatos tör teljes tömege: 23 gramm. A markolat s a penge tömege: 18 gramm.

A tok tömege: 5 gramm.

Az egyéb fel nem sorolt méret teljesen megegyezik.

Az utász tör alkalmazása, azzal elvégezhető feladatok:

- kisebb drótakadályok, vezetékek, kábelek vágása,
- botlódrót akadályokban átjáró nyitás,
- hajlított járás, kúszás során való tevékenység esetén csapkodás, vágás, szakmai munkavégzés,
- közelharc során, ha nincs kéznél lőfegyver, akkor a tör használata,
- szűrőbot helyettesítése,
- gyújtózsínor vágása,
- a felderített aknák felszedése.

Ezt a tört a Magyar Néphadsereg Műszaki Főnöksége rendszeresítette, s örökségként a Magyar Honvédségben is megmaradt. Véleményem szerint ez a fegyvernem különb utásztört is megérdemelne. A fényképet Szrenkó Gábor /Kecskemét/ készítette 1994. évben, melyért a szerző ezuton is köszönetét fejezi ki.

Jegyzetek, felhasznált irodalom:

1./ Erdős József alezredes telefonon közölt adata a szerzőnek, 1993, január 19-én.

Ezúton mondok köszönetet a munkám összeállításához nyújtott önzetlen segítségükért:

Murinkó János alezredes, Budai István alezredes, Erdős József alezredes,

Dr. Lukács László alezredes és Szaniszló Ferenc százados uraknak.

- Mű./ 114. (Bp. 1979.)

- Mű./ 242. (Bp. 1978.)

- Teljességi jegyzék.